

ЎЗБЕКИСТОН ПРЕЗИДЕНТИ МДХНИНГ НОРАСМИЙ САММИТИДА ИШТИРОК ЭТДИ

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев 26 декабрь куни Санкт-Петербург шаҳрида МДХга аъзо давлатлар раҳбарларининг норасмий учрашувида иштирок этди.

Тадбирда Россия Президенти Владимир Путин, Озарбайжон Президенти Илҳом Алиев, Беларусь Президенти Александр Лукашенко, Қозоғистон Президенти Қосим-Жомарт Тоқаев, Қирғизистон Президенти Садир Жапаров, Тожикистон Президенти Эмомали Раҳмон, Туркменистон Президенти Сердар Бердимухамедов ва Арманистон Бош вазири Никол Пашинян қатнашди.

Учрашувда 2023 йилги кўп томонлама ҳамкорликнинг асосий яқунлари сарҳисоб қилинди ва келгуси йилга мўлжалланган устувор вазифалар

қўриб чиқилди. МДХ доирасида кўп қиррали муносабатларни ривожлантириш истиқболлари юзасидан фикр алмашилди, минтақавий аҳамиятга молик долзарб масалалар муҳокама қилинди.

Таъкидлаш жоизки, сўнгги йилларда мамлакатимиз Ҳамдўстликда фаол иштирок этмоқда.

Ўзбекистон 20 дан ортқ тармоқ бўйича ҳамкорлик органларига ҳамда устувор соҳа ва тармоқлар бўйича 24 та муҳим битимга қўшилди.

МДХ мамлакатлари компаниялари билан саноат кооперацияси бўйича

лойиҳалар портфели 30 миллиард доллардан ошди ва деярли барча тармоқларни қамраб олган.

Давлатимиз раҳбари МДХ доирасидаги амалий ҳамкорликни тубдан кенгайтириш ва ҳамкорликнинг амалдаги институционал механизмлари самарадорлигини ошириш зарурлигини алоҳида қайд этди.

Шу куни Санкт-Петербург шаҳридаги МДХ норасмий саммити доирасида Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев ва Россия Федерацияси Президенти Владимир Путиннинг учрашуви бўлиб ўтди.

Жорий йилнинг 5-7 октябрь кунлари Россияга амалга оширилган олий даражали ташриф якунида эришилган келишувларни рўёбга чиқариш масалаларига алоҳида эътибор қаратилди.

Товар айирбошлашнинг ўсиш суръатини сақлаб қолиш ҳамда истиқболли кооперация лойиҳаларини илгари суриш мақсадида яқин идоралараро мувофиқлашув ва амалий ҳамкорликни, шу жумладан, икки мамлакат ҳудудлари даражасида таъминлаш муҳимлиги қайд этилди.

Минтақавий кун тартиби юзасидан ҳам фикр алмашилди.

МДХ норасмий саммитининг маданий тадбирлар дастури доирасида Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев Санкт-Петербург шаҳрининг сарой-боғ мажмуалари билан танишди.

Давлатимиз раҳбари Россия, Озарбайжон, Арманистон, Қозоғистон, Қирғизистон, Тожикистон ва Туркменистон етакчилари билан биргаликда "Павловск", "Царское село" ва "Петергоф" музей-қўриқоналарига ташриф буюрди.

XVIII-XIX асрларда барпо этилган ушбу тарихий обидалар ЮНЕСКО

Бутунжаҳон мероси рўйхатига киритилган, меъморчилик ва боғчилик санъати дурдоналари сифатида тан олинган.

Танишув чоғида давлат раҳбарларига саройлар тарихи, уларнинг ички безаги ва бадий тўпламлари тўғрисида батафсил сўзлаб берилди. Олий мартабали меҳмонлар эътиборига муסיқа ва халқ оғзаки ижоди жамоаларининг чиқишлари ҳавола этилди.

Шу билан Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг амалий ташрифи яқунланди.

ЎЗА

БИЗНИНГ СУХБАТ

РЕНЕССАНС ЗАБТИ МАЪНАВИЙ-АҚЛИЙ ҲОДИСАЛАРДАН ҚУВВАТ ОЛАДИ

"Таржимон ҳам, ёзувчи, шоир ҳам ҳеч қачон дид-фаросатда замондош ўқувчига мослашиб, тенглашиб ижод қилолмайди. Ижодкор ҳамма вақт дид-фаросат, виждонлиликда замондан, замондошларидан анча олдинроқда юради. Бўйи омманнинг бўйига баравар, қилиғи омманнинг қилиғидан фарқ қилмайдиган, ўз фикрига эга бўлмаган киши қандай қилиб ёзувчи, шоир, санъаткор, танқидчи, таржимон бўлиши мумкин? Йўқ, ижодкор ҳамма вақт чуқурроқ ўйлайди, узокрокини кўради, умумманфаатни ўтқирроқ, теранроқ тушунади. Шунинг баробарида у ижодкор деб аталади".

Ўзбекистон Қаҳрамони Иброҳим ҒАФУРОВнинг ушбу сўзлари бу галги дийдорлашув учун ўзига хос муқаддима бўлди. Адабиётшунос олимизнинг ниҳоясига етаётган 2023 йил

воқеликлари, ўзгаришлари, фикр тўлқинлари ва долғалари ҳақидаги хулосалари сизни ҳам бефарқ қолдирмаслигига ишонамиз.

Давоми 5-бетда

ДУНЁ ЭЪТИРОФИ

ЎЗБЕКИСТОН ТАШАББУСИ БИЛАН ҚАБУЛ ҚИЛИНГАН РЕЗОЛЮЦИЯ МАРКАЗИЙ ОСИЁ ДАВЛАТЛАРИНИ ЯҒОНА МАҚСАД ЙЎЛИДА БИРЛАШТИРАДИ

Ўзбекистон Президенти ташаббуси билан бир овоздан қабул қилинган БМТ Бош Ассамблеясининг "Марказий Осиё" глобал иқлим таҳдидлари қаршисида: барқарор ривожланиш ва фаровонлик йўлида минтақавий бирдамликни мустаҳкамлаш" резолюцияси экспертлар ҳамжамияти ва мазкур тузилма ихтисослашган ташкилотлари вакиллари томонидан юқори баҳоланмоқда.

Резолюция қабул қилингандан сўнг БМТ Аxbорот хизмати ушбу глобал ҳужжатнинг мазмун-моҳияти ва аҳамиятига бағишланган тахлилий мақолани эълон қилди. БМТнинг юқори мартабали вакиллари ушбу муҳим

ҳужжат Бош Ассамблея томонидан муваффақиятли қабул қилингани муносабати билан самимий фикрларини билдирди.

Давоми 2-бетда

БУЮК ЎЗБЕК ЙЎЛИ

КУЧЛИ МАЪНАВИЯТ – ЖАМИЯТНИ ПОКЛАНТИРУВЧИ ЁҒДУ

Бугун барчамиз – каттаю кичик, аёлу эркак Республика Маънавият ва маърифат кенгазининг 22 декабрь куни давлатимиз раҳбари иштирокида ўтказилган кенгайтирилган йиғилиши таассуротлари билан ишяапмиз. Катта-кичик давралар, одамлар орасида йиғилишда илгари сурилган фикр ва ғоялар, мулоҳазалар, асосли хулосалар муҳокама қилинмоқда. Қувонарлиси, бутун жамият унда кўтарилган масалаларнинг нечоғлиқ аҳамиятли эканини, барчамиз келгуси авлод тақдири учун масъулликимизни бот-бот таъкидламоқда.

Йиғилишда кўтарилган масала жамиятнинг барча соҳалари – хоҳ у иқтисодийёт, хоҳ сиёсат, хоҳ ёшлар тарбияси бўлсин, мамлакат ва миллат тақдири учун ўта муҳим маънавият, маърифат, тарбия масалаларига дахлдор бўлгани учун ҳам катта ижтимоий қизиқиш уйғотди.

Давлатимиз раҳбарининг маърузасини унинг мамлакат ва миллат тақдири учун жон куйдириш, юксак масъуллик намунаси сифатида баҳолаш мумкин. Буни эса бугун бутун жамиятнинг, энг аввало, зиёлиларимизни уйғотишга, уларнинг бундан 7 йил аввал бошланган туб ислохотларга дахлдорлик даражасини янада кучайтиришга даъват тарзда тушуниш тўғри бўларди.

Давоми 3-бетда

БУГУННИНГ ГАПИ

АҚШ БОЗОРИГА "КИРИШ ЧИПТАСИ"

уни Ўзбекистон ишлаб чиқарувчилари
Марказий Осиёда биринчи бўлиб қўлга киритди

Бугун жаҳон бозорига кириш осон эмас. Бозор тартиб-қоидаларини харидорлар талаби анча ўсган. Дид билаб. Қувонарлиси, шундай шароитда ўзбекистонлик ишлаб чиқарувчилар халқаро бозорларни забт этишнинг уддасидан чиқмоқда. Гап шундаки, Президентимизнинг 2023 йил 10 январдаги "Пахта-тўқимачилик кластерлари фаолиятини қўллаб-қувватлаш, тўқимачилик ва тикув-трикотаж саноатини тубдан ислох қилиш ҳамда соҳанинг экспорт салоҳиятини янада ошириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги фармонида жорий йилда "Ўзтўқимачиликсаноат" уюшмаси зиммасига ушбу йўналишдаги экспорт ҳажмини 2,6 баробар ошириш вазифаси қўйилган эди. Шу боис, тизимда "Made in Uzbekistan" бренди остидаги маҳсулотларни ташқи бозорларга, жумладан, АҚШ бозорига олиб кириш бўйича тизимли ишлар олиб борилди.

Маълумотларга кўра, 2022 йилда Осиёдан АҚШга қиймати 5,5 миллиард доллардан зиёд газлама ва мато экспорт қилинган. Бу Ўзбекистон тўқимачилик корхоналари учун ҳам кенг имконият яратди. WRAP (Worldwide Responsible Accredited Production) халқаро ижтимоий сертификати эса ушбу бозорга "кириш чиптаси"дир.

Нима учун аксарият тўқимачилик корхоналари мазкур сертификатни қўлга киритишга интилади? Бунинг биринчи сабаби, океанорти мамлакатининг катта эҳтиёжи. Яъни АҚШ бозори бир йилда 100 миллиард долларлик

тўқимачилик маҳсулотларини импорт қилади. Бу бутун Европа Иттифоқи давлатлари эҳтиёжидан ҳам кўп. Қолаверса, энг нуфузли ва таниқли савдо брендлари ҳам шу ерда жойлашган.

Давоми 4-бетда

ДУНЁ ЭЪТИРОФИ

ЎЗБЕКИСТОН ТАШАББУСИ БИЛАН ҚАБУЛ ҚИЛИНГАН РЕЗОЛЮЦИЯ МАРКАЗИЙ ОСИЁ ДАВЛАТЛАРИНИ ЯГОНА МАҚСАД ЙЎЛИДА БИРЛАШТИРАДИ

Бошланғичи 1-бетда

Ли ЦЮНЬХУА, БМТ Бош котибининг иқтисодий ва ижтимоий масалалар бўйича ўринбосари:

Ўзбекистон Президенти ва халқини БМТ Бош Ассамблеяси томонидан "Марказий Осиё глобал иқлим таҳдидлари қаршида: барқарор ривожланиш ва фаровонлик йўлида минтақавий бирдамликни мустақамлаш" резолюцияси бир овоздан қабул қилинган билан самимий табриклайман. Ушбу муҳим резолюция экологик муаммоларга, жумладан, музликларни ҳимоя қилиш, ерларнинг деградатациясига қарши курашиш, сув ресурсларидан барқарор фойдаланиш ва энергия самарадорлигини оширишга қаратилган асосий масалаларни илгари суради.

Резолюция барқарор ривожланишга комплекс ёндашуви рағбатлантиради ва умуммиллий муаммоларни ҳал қилишда кучли восита сифатида хизмат қилади.

Ўзбекистоннинг ушбу ташаббуси одамлар бирлашса, амалий ҳаракатлар олиб бориш, барқарор, адолатли ва хавфсиз дунёни барпо этишда нималарга эришиш мумкинлиги намунасидир. Резолюция Марказий Осиё давлатларининг Барқарор ривожланиш мақсадларига эришиши ҳамда халқаро ҳамжамият кўмағида жамоавий мажбуриятларини кучайтиради.

Бугун биз Ўзбекистон Президенти ва халқи ташаббусини тантанали равишда нишонлар эканми, мамлакатингизнинг Барқарор ривожланиш мақсадларига эришиш йўлидаги қатъий интилишини самимий кутлаймиз. БМТ тизими Ўзбекистоннинг бу борадаги саъй-ҳаракатларини қўллаб-қувватлашда давом этади.

Келинг, барча учун барқарор ва адолатли келажақни барпо этиш йўлида умумий саъй-ҳаракатларимизни бирлаштириб, ҳамжиҳатликда ҳаракат қилайлик.

Вернер ОБЕРМАЕР, Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилотининг Нью-Йоркдаги ваколатхонаси директори:

Ўзбекистон Президенти Шавкат Мирзиёевга халқаро ҳамжамият эътиборини яна бир бор Марказий Осиёдаги экологик муаммоларга қаратгани учун самимий миннатдорлик билдираман. Шунингдек, Ўзбекистон халқини ўтган ҳафтада БМТ Бош Ассамблеясининг кенг қамровли ва аниқ ҳаракатларга йўналтирилган резолюцияси муваффақиятли қабул қилинган билан чин юракдан табриклайман.

Дунё аҳолисининг деярли ярми иқлим ўзгаришининг салбий таъсирига ўта заиф бўлган ҳудудларда истиқомат қилмоқда. Иқлим ўзгариши тўғрисидаги ҳароратнинг кўтарилиши чўлпанли ва қургўқчилик даражасини оширмоқда. Сўнгги йилга 65 ёшдан ошган одамлар орасида иссиқлик тўғрисидаги ўлим даражаси 70 фоизга етди.

Сув танқислиги дунё аҳолисининг 40 фоизига таъсир қилмоқда. 2030 йилга бориб,

230 миллиондан ортиқ киши ушбу таҳдид остида қолиши ва улар бошқа ҳудудларга кўчиб кетишга мажбур бўлиши мумкин. Иссиқлик, юқумли касалликлар тарқалиши, сув танқислигининг кучайиши ва озиқ-овқат хавфсизлигига путур етказиши сабабли биз одамлар соғлиқини сақлашни таъминлай олмаيمиз. Бу, айниқса, ҳарорат глобал ўртача кўрсаткичдан икки баробар кўтарилаётган Марказий Осиёда жуда долзарбдир.

Бош Ассамблея томонидан қабул қилинган мазкур резолюцияда Марказий Осиё, жумладан, Оролбўйи минтақасидаги экологик муаммоларни ҳал этиш, шунингдек, ижтимоий-иқтисодий ривожланишга кўмаклашиш ва иқлим ўзгаришига мослашиш чораларини кўриш бўйича минтақавий ҳамкорликни кучайтириш зарурлиги алоҳида қайд этилган.

Мен Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилоти ушбу муҳим ташаббусларни ҳар томонлама қўллаб-қувватлашни тасдиқлайман.

Филипп МАРТИНЕТ, Франциянинг БМТдаги доимий ваколатхонаси сиёсий масалалар бўйича катта маслаҳатчиси:

Ўзбекистон ташаббуси билан БМТ Бош Ассамблеясининг янги резолюцияси қабул қилинганидан чўқур таассурот ва илҳом олганимни таъкидлашим керак. Марказий Осиё юзлашган ва дуч келадиган экологик муаммолар яқин минтақавий ҳамкорликни тақозо этмоқда. Биз бундай ҳамкорликни рағбатлантираемиз ва минтақадаги беш давлат ўз саъй-ҳаракатларида бирлашгани ҳамда бу йўналишдаги алоқаларни ривожлантириш мақсадида турли тадбир ва форумлар ўтказиш ниятида эканидан жуда мамнунимиз.

Резолюциядаги ўзаро бирдамлик ва муҳим ташаббуслар учун Ўзбекистонга яна бир бор самимий миннатдорлик билдираман. Биз БМТнинг иқлим ўзгариши бўйича навбатдаги конференцияларига ушбу йўналишдаги мажбуриятларни янада кучайтиришга қақирамиз.

"Дунё" АА

Нью-Йорк

ХУДУДЛАР ҲАЁТИ

"Чиркай" маҳалла фуқаролар йиғини Фурқат тумани марказига яқин ҳудудда жойлашган. Лекин муаммолари эски. Пастқам уй-жой, тор, ўнқир-чўнқир кўчалар, деҳқончилик ва мол-қўй боқиб кун кўраётган содда, самимий одамлар ҳаёт тарзи мақтангулик эмасди. Ишлаб чиқариш тармоқлари йўқлиги хотин-қизлар, ёшлар ўртасида ишсизлик кўпайишига сабаб бўлган.

ТАДБИРКОРЛИК МАРКАЗИГА АЙЛАНАЁТГАН МАҲАЛЛА

Олис ва чекка қишлоқларда яшаётган аҳоли учун муносиб шарт-шароитлар яратиш бериш борасидаги "Обод хонадон — обод кўча — обод маҳалла" мезонлари кўҳна маскан ҳаёт тарзини ўзгартди. Аҳоли хонадонлари, кўчаларнинг меъморий қиёфаси янгиланди, кўмакка муҳтож оилалар ҳар жиҳатдан ижтимоий қўллаб-қувватланди. Ишсизлик ва камбағалликни қисқартириш, маҳаллаларни тадбиркорлик марказларига айлантириш, ичимлик суви келтириш, электр тармоқларини янгилаш, кўчаларни асфальтлаш, мактаб, мактабгача таълим ташкилотларини таъмирлаш, аҳоли томорқаларидан унумли фойдаланиши учун сув таъминотини йўлга қўйиш каби турфа муаммоларни бартараф этиш учун керакли маблағлар ажратилди.

Маҳалламиздаги 635 та хонадоннинг ҳолатини обдон ўрганиб чиқиб, 4 тоннага ажратиб олдик, — дейди "Чиркай" маҳалла фуқаролар йиғини раиси Зоҳиржон Каримов. — Аниқланган камчиликларни бартараф этиш мақсадида комплекс чора-тадбирлар ишлаб чиқилди. Шу кунга қадар Тонг гули, Равнак, Намуна-1 кўчаларидаги 11,2 километрга яқин ички йўлга асфальт, 4,9 километрга шағал ётқизилди. Ёш авлод, Ёш авлод-2, Тонг гули, Намуна кўчаларидаги мавжуд ичимлик суви қудуғи ва сув минораси таъмирланди, 3 та янги сув минораси ўрнатилиб, ҳар бир хонадон тоза ичимлик суви билан таъминланди. Эскирган симёғочлар ўрнига 264 та яниси ўрнатилди, кабеллар янгиланди. Намуна кўчасидаги трансформатор таъмирланди, 4 та янги трансформатор ўрнатилди, электр энергияси таъминоти яхшиланди.

Аҳоли муаммолари хонадонбай ўрганилиб, ишсизлиги аниқланган 78 фуқаронинг 25 нафарига субсидия асосида тикув машинаси, 22 нафарига меҳнат қуроллари олиб берилди, 17 нафарига чорвачилик, томорқачилик йўналишларида тадбиркорлик фаолиятини бошлаш учун имтиёзли кредитлар ажратилди, 15 нафари ҳақ тўланадиган жамоат ишларида жалб этилди.

Тикувчилик малакасига эгаман. Аммо уй юмушлари, фарзанд тарбиясидан ортиб, бошқа жойга бориб ишлашга имкониятнинг йўқ эди. Шунинг учун ишсиз аёл сифатида "Аёллар дафтари"га киритилганим, — дейди Ёқутхон Қодирова. — Субсидия асосида тикув машинаси олишни тақлим қилишди, роза бўлдим. Энди уй шароитида оилавий тадбиркорлик қилиб, даромад топиш имкониятига эга бўлдим. Тикувчиликка қизиққан қўшниқўшниларимга ҳам хунара ўргатайман.

Ўринбуви Турдиматова маҳалладаги ижтимоий ҳимояга муҳтож оилалардан. Қарамоғидаги ўғли ва келини ногирон. Хонадонни ҳомиёлар кўмағида таъмирлаш бошланганди. Қисқа вақтда уч хонали эски уй томи шифер қилинди, айвон яшаш хонасига айлантирилиб, ошхона, тандирхона қурилди.

Биз каби эҳтиёжманд оилаларга берилаётган эътибор ва ғамхўрликлардан чексиз миннатдоримиз, — дейди шу маҳаллада яшовчи Зарифа Қосимова. — Боқувчимиз йўқ, вояга етмаган икки фарзандим бор. Уйимиз таъмирталаб эди. Яхшилар кўмағи, қўллаб-қувватлаши тўғрисида икки хонали замонавий уй қуриб, керакли шароитлар яратиш биланги киши-қировли кунларда жуда қўл келди. Хонадонимиз, яшаш шароитимиз ҳавас қиларли даражада ўзгарди.

Худудда инвестиция дастури, республика ва вилоят маҳаллий бюджетининг қўшимча манбалари, "Аёллар дафтари", "Ёшлар дафтари", "Саховат ва кўмак" ва жамоатчилик жамғармалари, тармоқ корхоналарининг ҳомиёлик маблағлари доира-сида кенг қўллаб-қувватлаш, таъмирлаш ишлари бажарилди. Аҳолининг эҳтиёжманд қатламга деҳқончилик қилиш учун ер, асбоб-ускуналар учун субсидия, бандлигини таъминлаш, моддий ёрдам бериш учун керакли маблағ ажратилди.

Аҳоли фаровонлиги йўлидаги бунёдкорликлар одамлар кўнглини кўтарди, янги мақсад, ташаббусларга ундади, — дейди меҳнат фахрийси Абдумухтор Жўраев. — Ҳамжиҳатликда бажарилган ишларни қўриб, ҳавасингиз ортади. Мана, бўларкан-ку. Ҳамжиҳатликнинг ўртасида норасмий равишда "Кимнинг уйи, кўчаси чиroyли?" мусобақаси бошланиб кетгандек гўё. Ҳар бир хонадон эгаси "Обод хонадон — обод кўча — обод маҳалла" мезони мазмун-моҳиятини тўлиқ англаб, қўллаб-қувватлаб, кўмак берди. Бу борада таъмирланган ишлар мавсумий бўлиб қолмайди, албатта. Уй, кўча ва маҳалладаги ободонлаштириш жараёнига гувоҳ бўлган ёшларимиз бу эзгу аъёнлардан ўзига ижобий хулоса чиқариб олиши табиий.

Маҳаллада тадбиркорлик, кичик ва ўрта бизнес тармоқларини қўллаб-қувватлаш орқали ишсизлик ва камбағалликни қисқартириш чоралари қўрилди. Шу кунга қадар бу йўналишларда имтиёзли кредит олиш истагини билдирган 40 нафар фуқарога 657 миллион сўм берилди, 3 та кичик лойиҳа ишга туширилиб, ўндан ортиқ янги иш ўрни яратилди. Умумтаълим мактабининг бўш турган биносида ёшларни касб-хунарага ўргатиш маркази очилди. Бу ерда маҳалла

ёшлари тикувчилик бўйича билим ва кўникмаларга эга бўлади.

"Чиркай" маҳалла фуқаролар йиғини учун янги бино қуриб берилди. Замон талабларига мос жиҳозланган бинодо маҳалла "еттиллиги" фаолияти учун керакли шарт-шароитлар яратилди. "Жамоатчилик маскани" хизмати йўлга қўйилди. Маҳалла биносига туташ ҳудудда маҳалла боғи ташкил этилиб, 300 туп манзарали, 700 туп гул кўчати экилди. Атрофи ободонлаштирилиб, ўриндиклар, сайр йўлаклар қурилди. Ёшларнинг бўш

вақтини мазмунли ташкил этиш мақсадида футбол майдони таъмирланди, Workout майдони қуриб битказилди.

Мамлакатимиз бўйлаб қулоч ёйган бунёдкорлик ишлари Фарғона вилоятидаги бошқа маҳаллаларда ҳам ҳамжиҳатлик, кўтаринчилик билан амалга оширилди, — дейди вилоят Камбағалликни қисқартириш ва бандлик бош бошқармаси бошлиғи Анваржон Абдуллаев. — Шу кунга қадар Қўштепа туманидаги "Шомирза", Риштон туманидаги "Пандигон" ва Қўша туманидаги "Қорақум" маҳалла фуқаролар йиғинларидаги 42 кўчада "Обод кўча" мезонларини жорий этиш мақсадида 24,8 километрга асфальт, 22,9 километрга шағал ётқизилиб, пидедалар йўлаклар қурилди, 29,2 километр янги электр тармоғи тортилди, 12 та трансформатор ўрнатилиб, 21 таси таъмирланди. Яроқсиз ҳолатга келган 535 та симёғоч янгиликларига алмаштирилди, 604 та қўшимча симёғоч, тунги ёритиш чироқлари ўрнатилди. 60,4 километр тоза ичимлик суви, 0,6 километр оқова сув тармоғи тортилди, 7 та сув минораси ўрнатилди, 3 таси таъмирланди. Чиркай, Пандигон ва Қорақум маҳаллаларида "Жамоатчилик маркази", "Нуронийлар маскани"лари қуриб битказилди, ёшлар спорт майдончаси барпо этилди, 460 кишининг бандлиги таъминланди. "Темир дафтар", "Аёллар дафтари" ва "Ёшлар дафтари"га киритилган 242 кишига 902 миллион сўмлик ёрдам кўрсатилди. Ўзини ўзи банд қилиш истагини билдирган 112 хотин-қиз тикув машиналари, 4 нафар ёш мотокультиватор, 6 нафари электр пайвандлаш ва дурадгорлик ускуналари билан таъминланди. Тиббий кўриқдан ўтказилган 14 минг 644 кишининг 26 нафарига даволаниш учун ордер, 15 нафарига сихатгоҳ, санаторий ва профилакторийларга йўлланма берилди. Шунингдек, ногиронлик аравачаси, протез-ортопедия воситалари, бе-

пул дори-дармон етказиб берилди. 97 кишига 2 миллиард 362 миллион сўм кредит, 167 кишига 1 миллиард 69 миллион сўм субсидия олишга кўмаклашилди. "Обод хонадон" ва "Обод кўча" кўрик-танловининг 15 нафар ғолиби эсдалик совғалар ва фахрий ёрликлари билан тақдирланди.

Сирасини айтганда, юрт ободлиги, аҳоли фаровонлиги йўлидаги ҳаётбахш ислохотлар чекка ва олис қишлоқларни обод ва кўркям маканларга айлантирмоқда. Бунинг эътирофи ва эътиборга сазовор бўлаётган амалий ишлар кўрсатиб турибди.

Расулжон КАМОЛОВ, "Янги Ўзбекистон" мухбири Шерзод Қорабоев олган суратлар.

ЖАРАЁН

Бу йилги қиш ҳали Сурхонни забтига олмади. Шунга қарамай, вилоятда қиш мавсумидан беталафот ўтиш ишлари бир зум бўлса-да тингани йўқ. Ҳозир Сурхондарё вилоятида 129 мингдан ортиқ истеъмолчи табиий газдан фойдаланмоқда. Вилоятда уларга юқори, ўрта, паст босимли қарийб 2342 километр газ қувури орқали табиий газ етказиб берилди.

Қувурларнинг 43 километрдан ортиғи ер остидан ўтган. Табиий газ таъминотчилари куз-қиш мавсумига тайёргарлик жараёнида мавжуд қувурларни назоратдан ўтказиб, ҳолатини ўрганди. Аниқланган камчиликларни бартараф этиш учун 29,85 километр газ қувури мукамал таъмирланди, 3,2 километр газ қувури реконструкция қилинди.

Қишнинг изгиринли кунларида истеъмолчилар мавсумга қўрган ҳозирлигимизга баҳо беради, — дейди "Худудгаз Сурхондарё" газ таъминоти филиали бош муҳандиси Зайниддин

ҚИРОВЛИ КУНЛАР ҲАЛИ ОЛДИНДА

Шодиев. — Мавсумга тайёргарликни ёзда бошлаб, тегишли режа тузиб олганмиз. Барча ишлар белгиланган режага мувофиқ амалга оширилмоқда. Масалан, Термиз автоматик газ тарқатиш шохобчасидан чиққан 6,3 километр қувурда аниқланган камчилик бартараф этилиб, қувурнинг бир қисми

ер остига олинди. Бу эса 7852 жисмоний ҳамда ўнлаб улгуржи истеъмолчининг газ таъминотини тубдан яхшилаб, эҳтимолий ноқулай ҳолатнинг олдини олди.

Маълумотларга кўра, куз-қиш мавсумига тайёргарлик даврида вилоят маркази, Термиз, Жарқўрғон, Сарисо-

сиё, Денов ва Қумқўрғон туманларида 17,4 километр газ қувури ер устига олиниб, носоз қисмлари таъмирланди. Бандихон, Шеробод, Ангор туманларида ер остидаги юқори босимли табиий газ қувурларининг 490 метри ер устига ўтказилиб, яроқсиз қисми алмаштирилди. Натжидада 45 маҳалладаги 23 мингга яқин хонадон ва қарийб юзта улгуржи истеъмолчининг табиий газ таъминоти яхшиланди.

Зайниддин Шодиевнинг айтишича, айна пайтда газчилар эътибори мавсумни беталафот ўтказишга қаратилган. Бу жараёнда барча бўлимларда захира омборхоналари ташкил этишга эътибор кучайтирилган. Бунинг учун вилоят марказий омборхонасида ҳам қўшимча эҳтиёт қисмлар захираси яратилиб, турли ўлчамдаги қувур, карбид, пайвандлаш учун зарур жиҳозлар тахт қилиб қўйилган.

Туман ва шаҳар бўлимларида куз-қиш мавсумида газ таъминотидаги носозликларни бартараф этиш учун авария-диспетчерлик қисмлари, доимий навбатчилик гуруҳлари ташкил этилди.

Барча газ тўлдириш шохобчаларида тайёргарлик ишлари якунланди. — Омборимизда 52 турдаги эҳтиёт қисмлар захира қилинди, — дейди "Термизшаҳаргаз" газ таъминоти бўлими бошлиғи Файзулло Ҳамроев. — Қишда авария юзага келадиган бўлса, носозлиқни зудлик билан бартараф этиш учун барча зарур чоралар қўрилади. Доимий навбатчилик гуруҳлари учун махсус автотранспорт воситаси, тажрибали пайвандчи, чилангар ажратилди. Улар смена асосида доимий ишлайди. Барча гуруҳлар махсус

мобиль алоқа воситалари билан таъминланган бўлиб, вилоят марказий диспетчерлик пунктига келиб тушаётган муурожаатлар ҳудудларга тезкорлик билан етказилади. Шу кунларда соҳа ходимлари ҳудудларда истеъмолчилар ўртасида куз-қиш фаслида машиий газ баллонлари ва суюлтирилган газдан хавфсиз фойдаланишга қаратилган тарғибот тадбирларини ўтказмоқда.

Азиз МАШРАБОВ, журналист

БУЮК ЎЗБЕК ЙЎЛИ

КУЧЛИ МАЪНАВИЯТ — ЖАМИЯТНИ ПОКЛАНТИРУВЧИ ЁҒДУ

Қаҳрамон ҚУРОНБОЕВ, сиёсий фанлар доктори, профессор

Бошланиши 1-бетда

Бежиз маърузада Ватан ва халқ тақдирига нисбатан таҳдидлар кучайган вазиятда айнан миллат фидойилари — уйғоқ қалбли зиёлилар, шоир ва адиблар, санъат намояндлари, маънавият ва маърифат соҳаси ходимлари жасорат билан майдонга чиққанлар, деб таъкидланмади. “Чиндан ҳам мамлакатимиз ўз тараққиётининг янги, юксак босқичига кираётган ҳозирги пайтда бизга жадид боболаримиз каби Ғарб илим-фани ютуқлари билан бирга, миллий қадриятлар руҳида тарбия топган етуқ кадрлар сув билан ҳаводек зарур”, деди давлатимиз раҳбари.

Дарҳақиқат, бугун замон ўзгарди. Унинг шиддати ҳаддан ташқари кучли. Теварак-атрофимизда содир бўлаётган воқеа-ҳодисаларни таҳлил этиш, тўғри хулоса чиқаришдан оғир масала йўқ. Ким ҳақ, ким ноҳақлигини англаш тобора қийинлашиб бормоқда. Бир қутбли дуненинг кўп қутбли дунёга айланиши эса барчамизнинг аввалги тасаввурларимизни ўзгартириб юборди.

Қолаверса, бугунги дунё бутун жаҳон ҳамжамияти қатори мамлакатимиз олдида ҳам мутлақо янги вазифаларни қўймоқда. Бу ҳол, айниқса, мустақиллигимизни асраш, тинч ҳаётимиз, халқимиз, аввало, фарзандларимиз қалби ва онги, келажакни асраш борасида аққол намоеъ бўлмоқда.

Дунёдаги кескин мафқуравий ўзгаришлар, радикал, агрессив оқимлар кучайиб бориши, ён-атрофимизда содир бўлаётган воқеа-ҳодисалар барчамизни ташвиш ва хавотирга солмасдан қўймайди. Айрим давлатларда “буюк давлатчилик” гоёси, тажовузкор гуруҳлар томонидан юриштирилган, беозор бўлиб қўрилган тесқари тарғиботлар яширин “жозибаси” билан кўпларни ром айлапти. Бугун улар ёвуз башараларни тобора ошқор этмоқда, ваиронкор, бузғунчи ғоялари билан қанчадан-қанча ёшларни тўғри йўлдан адаштирмоқда.

Шу ўринда ўзимизга савол бериб кўрайлик: тобора кучайиб бораётган хавф-хатарлар, зиддиятчи ҳолатлар, кескинликлардан сақланишнинг ягона йўли хушёрлик ва ҳамжихатликни янада мустаҳкамлаш эканини ҳаммамиз яхши тушунаймизми?

Жаҳонда ўз бераётган зиддиятлар, қарама-қаршиликлар, турли таҳдид ва хатарлардан эл-юртимизни ҳимоя қилишнинг ишончли тизими яратиб берилганидан хабаримиз борми?

Эркинлик ниқоби остида ёшларимизни миллий қадриятлар, минг йиллар мобайнида шаклландирган урф-одатлардан, қолаверса, ўзгича ахлоқий қадриятлар билан қўриқиб олишни янада мустаҳкамлаш эканини ҳаммамиз яхши тушунаймизми?

Афсуски, бу саволларга жавоб топиш жуда қийин. Йиллардан бу ҳақда тўхталиб, мамлакат раҳбари бундай деди: “Ўзимизга бир савол бериб кўрайлик: биз бугунги кескин шароитда гоёвий-мафқуравий соҳада рақобатда тайёрмизми? Ёш авлодимиз тарбияси мураккаб замон талабларига жавоб бераймизми? Мана, бугун маънавий-маърифий масала қандай ўткир ва кўндаланг бўлиб турбиди.

Булар оддий саволлар эмас. Одамни жиддий ўйлантирадиган, ташвишга соладиган саволлар. Агар биз бу ёғуд дунёда Ўзбек, Ўзбекистон деган номлар билан яшаб қолишни истайдиган бўлсак, бу саволларга бугун жавоб топишимиз ва уларни ҳал этиш бўйича амалий ҳаракатларни айнан бугун бошлашимиз шарт. Эртага кеч бўлади”.

Бугунги мураккаб гоёвий-мафқуравий шароитда маънавият ва тарбиянинг биз учун, келажак авлод учун қанчалар даражада зарурлиги ҳақида баҳс қилинадиган замоналар ўтиб кетди. Чунки маънавият, маърифат, тарбия биз учун сув ва ҳаводек кераклигини англаб етмаганлар ораимизда кам қолди.

Бирок масаланинг бошқа жиҳати бор. Жаҳонда ғоялар ва мафқуравий кураши тобора кучайиб бораётган бир шароитда мустақиллигимизга раҳна солувчилар ҳали мақсадларидан воз кечмаган даврда, қолаверса, фарзандлар тарбиясига ҳали ўнган, ҳали сўлдан ички ва ташқи таҳдидлар янада кучайиб турган ҳолатда “бизга маънавият нима учун керак?”, “маънавият” сўзини ўзгартириш вақти келди”, деб айоханнос солаётганлар, авасасига ташаётганлар қандай ташвиш бўлиши мумкин?

Наҳотки, улар “маънавият” сўзининг замирини тарбия, ватанпарварлик, ахлоқ, миллий ўзлиқ каби тушунчалар ташкил этишини англамасе! Ватансизлик гоёсини ўзида синдириган космополитизм, бу дунёни фақат роҳат-фароғатдан иборат деб билувчи гедонизм ғоялари, эркинлик ниқоби остидаги ахлоқсизлик фалсафасини тарғиб этишни тарғибот технологиялари тобора кучайиб бораётган бир шароитда маънавият масаласига ўта жўн, қадросиз қадрият сифатида муносбат билдираётганларга, тўғриси, раҳимим келадди.

Айримлар дуненинг шиддат билан глобаллашуви даврида секин-асталик билан жамиятимизга, айниқса, ёшларимиз онгу шуурига кириб, чирмовуқдек ёпишиб олаётган “оммавий маданият” ва унинг хатарли

оқибатларини сезмаслиги ҳам барчамизни ташвишга солиши керак, деб ўйлайман.

Дарҳақиқат, бугунги мафқуравий вазият кескинлашган бир даврда “оммавий маданият” ниқоби остидаги таҳдидларга қарши кураш алоҳида ўрин эгаллайди. Муайян даражада гоёвий бўлишдан фойдаланиб, ахлоқий бузуқлик, зуравонлик, индивидуализм, этноцентризм каби ғайриинсоний ғояларни тарқатишга интиладиган, катта маблағ ва ресурсларга эга “оммавий маданият” бутун инсониятга таҳдид солмоқда, унинг таъсир доираси тобора кенгайиб бормоқда.

Айни пайтда биз “оммавий маданият” деганда, негадир фақат Ғарбдан кириб

Бундай маънавият, биринчидан, жамиятнинг янги ижтимоий-маънавий қиёфасини шакллантириб беради. Янги ижтимоий-маънавий қиёфа жамият аъзоларида соғлом таваққур тарзини пайдо қилади, теварак-атрофдаги воқеа-ҳодисаларни таҳлил қилишга ва ҳолис хулосалар чиқаришга имкон яратади.

Иккинчидан, кучли маънавият одамларда ўзгараётган дунёда содир бўлаётган турли таҳдидларга, гоёвий-мафқуравий хуруқларга жавоб бера оладиган кучли иммунитетни шакллантиради.

Учинчидан, кучли маънавият жамият барқарорлигини таъминлайди, одамларда

Буларнинг бари, шубҳасиз, Ўзбекистон жамиятини янада барқарорлаштиради, одамларда инсонийлик, эзгулик, адолатлик сифатлари ортишига сабаб бўлади.

Йилларда мамлакат раҳбари соҳанинг жамият ҳаётидаги ўрни бениҳоя катта эканини таъкидлаган ҳолда, уни мутлақо янги босқичга кўтариш лозимлигини қайд этди. Жумладан, Сурхондарё вилоятида бўлган учрашувда зиёлилар томонидан билдирилган тақлифлар асосида ҳудудларда фаолият юритаётган 4 та секторга қўшимча равишда маънавият секторини ташкил этиш гоёсини қўллаб-қувватлади. Маънавият сектори маҳаллий давлат ҳокимияти ҳамда жойлардаги Маънавият ва маърифат кенгашларининг ишчи тузилмаси сифатида фаолият кўрсатиши таъкидланди.

Маънавият сектори жамиятни янада барқарорлаштиради, кечаётган иқтисодий, сиёсий, ижтимоий ислохотларга маънавий-руҳий куч беради, самарадорлигини оширади.

Ҳақиқатан, маънавият бугун жамият ва давлат тараққиётининг ҳал қилувчи омилга айланиб бўлди. Келинг, яхши-ши, шу фикрни асослашга ҳаракат қилиб кўрайлик. Бугунги дунё таҳликали дунёга айланган бўлди. Миллионлаб одамлар бир бурда нонга, бир томчи сувга зор. Урушлар,

Ўзимизга савол бериб кўрайлик: тобора кучайиб бораётган хавф-хатарлар, зиддиятчи ҳолатлар, кескинликлардан сақланишнинг ягона йўли хушёрлик ва ҳамжихатликни янада мустаҳкамлаш эканини ҳаммамиз яхши тушунаймизми?

Президентимиз қайд этганидек, мураккаб геосиёсий ва мафқуравий жараёшларнинг салбий таъсири ортиб, одамларнинг онги ва қалби учун кураш кучайиб бораётган бугунги кунда юртимиз сарҳадлари ва мамлакатимиз ҳаётининг барча соҳаларини гоёвий ҳимоялаш ишлари замон талаблари, ислохот ва янгиликлар суръатидан ортада қолмоқда. Ва бу ташвишли ҳол, албатта. Ушбу масалаларни ўрганиш борасидаги илмий тадқиқотлар эса тор доирада амалга оширилмоқда. Уларнинг баъзилари ҳозирги ҳаёт воқелиги ва унинг талабларидан узилиб қолгани, айримларининг натижалари амалиётта суғ жорий этилаётгани ҳам кўрилган самарани бермапти.

Миллий ғоя мамлакат тараққиётининг объектив зарурати, миллий ривожланишнинг қонуний ҳосиласи сифатида янги Ўзбекистонни барпо этаётган халқимизнинг мақсад-муддаоларини, орзу-интилишларини ифода этиши лозим. Ана шу масалалар бугунги хавотирли дунёда биз учун жуда керак бўлаётир. Ҳеч шубҳасиз, яратилган миллий ғоя халқимизни янги мақсадлар сари янада жипсаштиради, жамиятини янада барқарорлаштиради, ҳаётимизга кўрк киритади, турмушимизни фаровон қилади.

Миллий ғоя бизни эски мафқуравий, гоёвий сарқитлардан ҳалос этади. Шахс манфаатлари билан жамият манфаатлари ўй-ғулгини таъминлайди. Қайд этиш кераки, халқимизнинг қаддини янада тик тутиши, аҳоли барча катламлари манфаатларини ҳимоя қилиш ҳам, ҳеч шубҳасиз, миллий ғоя ва унинг жамиятдаги ўрнига боғлиқ. Шунинг учун ҳам мамлакат раҳбари миллий ғоянинг яратувчилик ўрнига алоҳида аҳамият бермоқда.

Шу билан бирга, бугун маънавият соҳасида бажарилиши лозим бўлган вазифалар

Тарихий қаҳрамонларимиз ва жадид боболаримиз ҳақида турли галограмма, ижтимоий ва тарбиявий муаммолар ақс этган ижтимоий роликлар, Instagram ва Telegram платформалари учун ватанпарварлик тарбиясига қаратилган компьютер уйинлари, анимацион фильмлар яратиши бугунги кун талабларидан бири, дейиш мумкин.

Яна бир муҳим масала — маънавий тарғибот ишларида хорик таърибасини ўрганиш ҳам самара беради деб ўйлаймиз. Хорикий мамлакатлардаги рақамли тарғиботнинг асосий йўналиши, шакл ва усуллари ўрганиш орқали ёшлар маънавий эҳтиёжларига мос замонавий ахборот ресурслари ва рақамли тарғибот механизмлари ишлаб чиқиши ҳам соҳада туб ислохотларни амалга оширишга ижобий таъсирини кўрсатиши мумкин.

Ижтимоий тармоқлар, рақамли тарғибот орқали биз маънавиятни кучли қила оламиз. Ана шунда одамларда жамиятда содир бўлаётган воқеа-ҳодисаларнинг мазмун-моҳиятини ўрганиш, англашга бўлган табиий эҳтиёж янада ошиши мумкин. Бу эса, ўз навбатида, уларнинг ижтимоий фаоллигини, ислохотларга дахлдорлик даражасини оширишга имкон беради.

Кучли маънавият одамларнинг кайфияти, қизиқиши, манфаатларини ҳам мунтазам ўрганиб боришни талаб этади. Маънавий тарғибот фақат ваъзхонликдан иборат тарзда бўлиши натижасида одамларда бундай тадбирларга қизиқиш сўнади. Энди уларга чўқур таҳлил керак, масалага илмий жиҳатдан ёндашилган ҳолда асосланган ҳолис хулосалар зарур.

Бунинг учун эса фикримизча, аҳоли ўртасида турли сўровномалар, социологик тадқиқотларнинг ўрни ортиб бормоқда. Республика Маънавият ва маърифат маркази ҳузурида ташкил топган Ижтимоий-маънавий тадқиқотлар институти бу борада муайян ишларни амалга оширмоқда. Яқинда аҳолининг ижтимоий-маънавий кайфиятини аниқлаш мақсадида ўтказилган сўровнома ҳали бу борада кўп муаммолар мавжудлигидан далolat беради.

Маънавиятни жўн тушуниш, аҳамиятини билмаслик, миллий ва умуминсоний қадриятлар иерархиясини англамаслик каби қатор муаммолар мамлакатимиз зиёлилари, маънавий тарғиботчилардан бу борада жиддий ишлар қилишни талаб этмоқда.

Тарғиботнинг таъсирчанлиги унинг аниқлигида намоён бўлади. Умумий гаплар, одамлар ҳар қуни эшитадиган турли ахборотлар бугунги тарғиботнинг самарасига салбий таъсир кўрсатади. Унинг холислиги, асосланганлик даражаси, мавҳумликдан йироқлиги ҳар қандай тарғиботнинг ютуғидир.

Айрим ҳолларда баъзи эътиборсиз одамлар фазилят ва иллатни бир-бирдан ажрата олмай қийналади. Баъзан ҳаётимизда учраб турадиган нохушлиқлар, қинғир ишлар, салбий ҳолатларни жамиятда содир бўлаётган ижобий ўзгаришлар билан таққослашга қийналади. Атиги 6-7 йил аввал Ўзбекистон қандай эди-ю, бугунги янги Ўзбекистон қай аҳволда эканини ўз ватанини севган, тақдирини мамлакат ва миллат тақдир билан боғлаган ҳар қандай инсон осонгина англаши мумкин.

Янги турар жойлар, кўчалар, кўприклар, ишлаб чиқариш қорхоналари, замонавий талабларга жавоб берадиган таълим муассасаларини қандай кўрмаслик мумкин? Ахир улар барчамизнинг кўз ўнгимизда содир бўлмоқда-ку, уларнинг иходқори ҳам, бунёдқори ҳам ўзимиз-ку!

Шу маънода, бугунги кучли маънавиятли инсон фазилят билан иллатнинг фарқини англайдиган, яхшиликни қуришга иштиёқман, жамиятда ўз бераётган воқеа-ҳодисаларга тўғри, ҳолис баҳо бера оладиган шахсдир. Қолаверса, кучли маънавиятли инсон ўз таваққур тарзини тақомиллаштиришдан, ўзини ўзи ривожлантиришдан манфаатдор шахс ҳамдир.

Мамлакат раҳбарининг Республика Маънавият ва маърифат кенгашининг кенгайтирилган йилгилишидаги маърузаси, аслида, кўп минг сонли зиёлиларимиз — шоир ва ёзувчиларимиз, маданият ва санъат ходимлари, маънавият фидойиларининг анча вақтлардан буён кўнглида тўпналиб қолган муаммоларни ҳал этишга имкон берган катта йиғин бўлди.

Кенгаш йилгилишида таъкидланганидек, учрашув маънавий ҳаётимизда янги ислохотлар даврини бошлаб берди. Биз яшаб турган таҳликали замонада жаҳолат ҳам, маънавий таҳдидлар ҳам бўлиши мумкин. Биз барчамиз кучли маънавиятга суянган ҳолда халқимиз, айниқса, ёшларимиз онгида Ватанга муҳаббат, юртимиз келажига дахлдорлик, тинч, эркин ва фаровон ҳаётнинг қадрига етиш туйғусини кучайтира оламиз. Бу айни ҳақиқат.

Бугун замон ўзгарди. Унинг шиддати ҳаддан ташқари кучли. Теварак-атрофимизда содир бўлаётган воқеа-ҳодисаларни таҳлил этиш, тўғри хулоса чиқаришдан оғир масала йўқ. Ким ҳақ, ким ноҳақлигини англаш тобора қийинлашиб бормоқда. Бир қутбли дуненинг кўп қутбли дунёга айланиши эса барчамизнинг аввалги тасаввурларимизни ўзгартириб юборди.

кепаётган маънавий-мафқуравий таҳдидларни назарда тутамиз. Аслида, шундайми? Албатта, “оммавий маданият”нинг энг кучли, таъсирли оқими хориждан, асосан, Ғарб давлатларидан кириб келмоқда. Аммо ўзбекларда “Ковун қовундан ранг олади”, деган мақол бор. Шунга мувофиқ, назаримизда, ичимизда ҳам “оммавий маданият”нинг янги-янги шакллари кучайиб бораётгани ачинарли ҳолдир.

Бу нарса, айниқса, айрим нодавлат телерадиоканалларда, хусусан, “сарик матбуот” деб ном олган нашрларда кўпроқ учрамоқда. Олди-қочди гаплар, тўрт-бешта кишидан бўлак ҳеч ким танимайдиган “эстрада юлдузлари”ни кўкка кўтариб мақташ, фалончининг уйланиши, писмадончининг турмушга чиқиши, либосларнинг фасони ва баҳоси каби мавзуларга бағишланган курсатувлар, эшиттиришлар, “мақола”ларнинг тобора кўпайиб бораётгани барчамизни, бутун жамиятни безовта қиляпти. Бинобарин, бугун ташқи “оммавий маданият” билан бирга ички “оммавий маданият” томонидан кучайиб бораётган таҳдидларга ҳам кўпроқ эътибор бериб, ёшларимизни унинг салбий таъсиридан оғоҳ этиш йўлини излашимиз зарур.

Хўш, бу салбий ҳолатлардан оғоҳ этидиган куч борми, қайси амалларимиз билан ушбу зиддиятларга тўлиб бораётган, оммавий ахлоқсизликнинг минг хил турлари урчиб, кўпайиб бораётган дунёда узлигимизни сақлаб қола оламиз? Фақат маънавият билан!

Бежиз мамлакатимиз раҳбари: “Маънавият — инсонлар ўртасидаги ўзаро ишонч, ҳурмат ва эътибор, халқ ва давлат келажакни биргаликда қуриш йўлидаги эзгу интилишлар, ибратли фазилятлар мажмуасидир. Бошқача айтганда, маънавият — жамиятдаги барча сиёсий-ижтимоий муносабатларнинг мазмуни ва сифатини белгилайдиган пойдевордир. Бу пойдевор қанча мустаҳкам бўлса, халқ ҳам, давлат ҳам шунча кучли бўлади”, деб таъкидлаган.

Маънавият бўлганда, фақат кучли маънавият билан. Хўш, кучли маънавият деганда, нимани тушуниш мумкин?

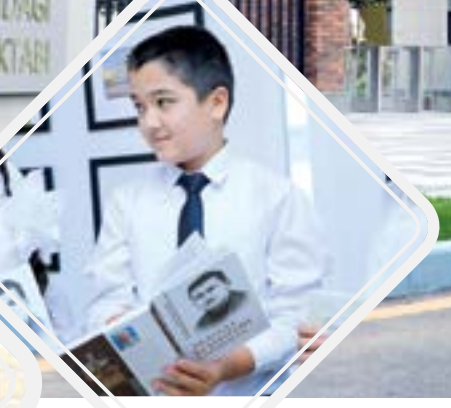

Дунёни эзгулик, меҳор-шафқат, инсонийлик қўқариши мумкинлиги тўғрисидаги гоёяни муштарак эътиқодга айлантиради.

Тўртинчидан, кучли маънавият жамият аъзоларида, айниқса, ёшларимиз қалбида ислохотларга дахлдорлик ҳиссини оширади, йигит-қизларимизда жамиятга ижтимоийлашуни кучайтиришга ёрдам беради. Кучли маънавият “мен”нинг “биз”га айланиши тезлаштиради.

Бешинчидан, кучли маънавият мамлакатимиздаги барча соҳалардаги ислохотларнинг бардавомлигини таъминлайди, уларга куч беради.

Олтинчидан, кучли маънавият жамиятимизда демократия, очкилик, ошқоралик, эркинлик муҳитини яратади. Ўзбекистонни демократик, суверен, ҳуқуқий, ижтимоий, дунёвий давлатга айлантиради.

вайронагарчиликлар уларнинг ҳар кунги дарди-фарёдига сабаб бўлмоқда. Шундай шароитда юртимиздаги тинчлик-хотиржамлик, оёсийшталик, миллатлараро тотувлик сабабларидан бири маънавий-маърифий соҳаларда қилинаётган ишлар, кўлаб-минглаб зиёлиларимизнинг чекка-чекка кишлоқ ва овулларга қадар юритаётган тарғибот-ташвиқот тадбирлари тўғрисида эмасмикан?

Уларнинг саъй-ҳаракатлари билан одамлар онгига мамлакат раҳбари, ҳукумати юритаётган сиёсат, туб ислохотларнинг мазмун-моҳияти синдирилмоқда. Маънавият ва маърифат аслида бугун бутун жамиятни бирлаштирувчи, кишиларни ягона мақсад — янги Ўзбекистонни ва Учинчи Ренессанс пойдеворини барпо этишга йўналтирилган катта қадамларни тартибга солувчи қудратли кучга айланиб бўлди.

Кенгаш йилгилишида яна бир муҳим масалага алоҳида эътибор қаратилди. Бу миллий гоёяни ривожлантириш бўйича дастурий ҳужжат ишлаб чиқиш масаласидир. Дарҳақиқат, миллий ғоя миллатнинг ўтмиши, бугуни ва истиқболни ўзида мужассамлаштирган, туб манфаатлари ва мақсадларини ифодалаб, тараққиётга хизмат қиладиган ижтимоий ғоя шаклларида бириkdir.

ҳам жуда кўп эканини асло ёддан чиқариш мумкин эмас. Булар ўтказилган кенгаш йилгилишида ҳам алоҳида таъкидланди. Масалан, бугунги маънавий тарғибот ишлари замон талабларидан анча ортада қўлиб кетаётгани ҳам тан олиш керак.

Кучли маънавият, аслида, маънавиятсизлик ва гоёсизликка қарши курашар экан, бунда энди эски тарғибот усуллари билан узоққа бориб бўлмайди. Шундай шароитда биз интернет орқали тарқатилган бугунги замон талабларидан анча ортада қўлиб кетаётгани ҳам тан олиш керак.

Маънавий-маърифий ишлар самарадорлигини оширишнинг энг қўлай омилли оми ижтимоий тармоқлар орқали олиб боришдир. Бугунги ёшлар шиддат билан ривожланиб бораётган дунёда, ахборот олами тобора кенгайиб кетаётган бир даврда замон-узум маърузаларни эшитишга сабри чидамаяпти. Бунчи биз, албатта, эътиборга олишимиз лозим. Шу боис, тарғибот ишларимизнинг катта қисмини ижтимоий тармоқда, рақамли технологияларда амалга оширишни мақсадга мувофиқ деб биламиз.

БИЗНИНГ СУХБАТ

РЕНЕССАНС ЗАБТИ
Маънавий-ақлий ҳодисалардан қувват олади

Бошланиши 1-бетда

— Иброҳим ака, якунига етаётган йилимиз поёнида Президентимиз Шавкат Мирзиёев раислигида ўтказилган Республика Маънавият ва маърифат кенгашининг кенгайтирилган йиғилиши тобора уйғониб, юксалиб ва бирлашиб бораётган туркий дунёнинг муҳокамалар марказига айланаётган, жаҳон ҳамжамиятида ўз ўрнига, позициясига, қатъий сўзига эга бўлаётган Ўзбекистон давлатининг сарҳисоб онларига муносиб хотима бўлди. Шундай эмасми?

— Аср тўлкинлари юракларда жаранглаб акс-садо топади. Ватанимизнинг ҳар бурчагидан қувончи, ҳаяжонли хабарлар оқими онгимиз, шууримизни тўлалигича эгаллаб олади. Ўзбекистонимизда ғайрат, рағбат, жасорат жўш урмоқда. Халқимиз ўз етакчиси билан биргалликда илм-фанни эгаллаш, кашфиётчилик, кордонлик, ишбилармонлик билан ўтган эсда қоларли дамларнинг сарҳисобини қилмоқда.

Президентимизнинг Республика Маънавият ва маърифат кенгашининг навбатдаги йиғилишидаги нутқини эшитиб, ўзимни унутулмас воқеалар иштирокчисидек сезмоқдаман, қалбим самовий туйғуларга тўлмоқда. Ижодкорлар яхши ҳис қилади, киши қалби ҳаяжонга тўлиб турса, у, албатта, доим жўшиб, тўлкинланиб юради.

Кейинги йилларда Ўзбекистон жаҳонга очилди, дунё Ўзбекистонга ҳавас билан қарамоқда. Дунёвий ва инсоний мақсадлар йўлида оғишмай келмоқдамиз. Бугун Каспий томон йўллар бизни барқарор Европа ва тараққийпарвар Туркияга ва улар оша Атлантикага олиб чиқади. Олтириқ узулларнинг шўхрати Нью-Йоркка етиб борди, қанчалар машаққатли бўлмасан, қулғу сазъи-ҳаракатлар билан Орол ҳудудларида яшил маконлар барқ ура бошлади. Улик саҳраларда ҳаёт пайдо бўлмоқда.

Ўзбекистон дунёнинг саккиз томонига нажиб йўллар солаётгани билан инсониятни ҳамжиҳатлик, бирдамлик, ҳамкорликка ундамоқда. Шу боис, халқаро миқёсда ишонч ва эътибор, ҳурмат ва эътироф қозонмоқда.

Адабиётчи бўлганим боис, бу юксалиш йўлларини барча оламшумул ҳусуниятлари баробарида, том маънода, асримиз одамлари қалбига кириб бораётган йўллар, деб атагим келади. Кимлар қадим йўлларни бузмоқда, Ўзбекистон эса буюқ тарих йўлларини тикламоқда. Бу йўллар шунчаки бир макондан бошқа маконга олиб борадиган йўлларгина эмас, улар тамомила замона концепциялари ва ҳаётбахш дастурлардир. Биз энди уларни янги тушунарлар билан "Марказ" деб атаймиз. Қандай яхши!

Йўлларнинг мундарижаси ва мазмуни гоё тизиг. Биз шу янги Ўзбекистон йўлларидан эмин-эркин юриб, дам-бадам рўпарамиздан чиқаётган қарама-қаршилиқларни енгиб ўтиб

Давлатимиз раҳбари бизга, ёшларга мислсиз уфқлар очяпти. Бунинг учун ёшлар ижодкорлик нафаси билан яшаб, ўзларига чин маънодаги эстетик ва этик ахлоқий, руҳоний замин яратиши ва уларни ўз умр йўллари, изланишларида маҳкам тутиши керак бўлади. Ёшларга қизиқишлари шаклланишида изчиллик, ирода ва матонат керак. Ҳеч қандай тўсиқлар йўқ. Тўсиқлар феъл-атворимизда бўлиши мумкин. Дунё ҳар томондан ўзгариб бораётгани, демак, биз ҳам ўзгаришимиз керак. Дунё бизни эзгу ишларга чорляптими, биз ҳам лаббай, деб жавоб бериб чоғланишимиз керак.

рангларда эмас, ҳаётнинг ҳар бир дами жанг! Аммо бу жангларда эскилик ўлади, янгилик, янги ақл-идрок, ҳиссиётлар бош кўтарди. Ренессанс шундай забғта эга бўлади. Ҳаётда мутлақо инкор қилиб бўлмас ҳақиқатлар бор: озодек макон, озодек дил, озодек адиб, озодек фермер, озодек журналист, озодек илм-фан, ижод энди чин мулкимиз, келажакка ўлмас меросимиз. Буларнинг улғу хиебонлари, улғу йўллари, улғу китобхонлари мавжуд. Шуларнинг наҳидаси билан яна бир йил поёнида турибмиз, соғ-омонмиз. Янги йил ҳам қулғу келсин, илоҳим!

— Давлатимиз раҳбари йиғилишда маънавият ва маданият соҳасидаги ишларимиз учун методик асос бўлиб хизмат қиладиган миллий ғоғимизни ривожлантириш бўйича алоҳида дастурий ҳужжат ишлаб чиқиш лозимлигини таъкидлади. Дунёвий давлат концепцияси қандай маънавий-маърифий мезонларга асосланиш зарур деб биласиз? Умуман, Президентимиз ташаббус билан эътиборимиз марказига қўйилган доvon — маънавий тараққийт жараёни қандай зврилишлар ва ўзгаришлар асосида янги бериши мумкин?

— Табиатда ўзича беҳос думалаб ётган тош йўқ. Ҳозир ҳузурланиб, думалаб

бормаймизми, ёш авлодни илм, ирода билан чинқиртирмаймизми, улар онгини илм-фан, юксалиш ғояси билан тўлдирмаймизми?! Тўлдиряптими, чинқиртиряптими?! Ҳар қандай шароитда яшовчан қилишга уринмоқдамиз. Реал тушунарларга ошно қилмоқдамиз, реал баҳо ва хулосаларга кўникиряптими. Одам реал тушунарлар билан яшаса ва ўзини ҳаёт учун тарбияласа, Президентимиз айтмоқчи, албатта, ўзининг катта инсонпарварлик йўлини топиб олади, иншааллоҳ! Йўллар ва реал сиёсат бу — давлат раҳбари ҳар биримиздан талаб қилаётган маънавий-ақлий ҳодиса! Мен бир ижодкор сифатида мана шу ҳодисани ўз руҳониятида жуда аниқ сезиб тураман. Улар мени ҳеч нарсага қарамай, ҳаракатга чақиради. Замон бизни шундай ишларга чақириб турмаси, киммиз ўзи?!

Эркин наشريётлар, эркин тахририятлар, журналистлар жамоалари жамиятимизнинг энг оғриқли дардлари устида жон куйдира бошлаганини ҳаммамиз кўриб турибмиз. Уйлайманки, эскича ишлашдан воз кечиб, тамомила янги ёзувчилар ҳам жаҳон фикр майдонига тушади. Жанг фақат шахмат тахтаси ва

ётгандай кўринган бу тош вақти келганда, инсон учун қурилган бир мухташам бинонинг пештоқи ё пойдеворидан ўз ўрнига топади. Бунга заррача иштибоҳ йўқ. Табиат ва жамиятнинг муносабатлари ва тинимсиз олиб борадиган музокаралари, бош-кечи кўринмайдиган мулоқотларида ҳамма нарсанинг ўрни ва маъносини қидирилади. Кембрижга ўқишга кирмоқчи бўлиб қуйиб-пишиб имтиҳон топшириб юрган кизчани синов тариқасида "Маънавият нима?" деб сўроққа тутсангиз, дарҳол: "Маънавият бу маъно дегани, амаки, шунчи ҳам билмайсизми?" деб сизни изза қилиб қўяди. Ва ўзининг Кембрижда таҳсил олишга даъвосини кўз ўнгинида оқлагандай ҳам бўлади. Бундай қизиқувчан ва интилувчан ёшлар кейинги йилларда кўп кўзга ташланмоқда. "Ақлига балли!" дейсиз баноғоҳ.

Ва бу янги Ўзбекистон воқелигининг жуда характерли белгилиридан бири. Чирчиқлик бу кизча сизга ялтироқ папкасидан бир неча китобчаларини ҳам олиб кўрсатади. Улар ичида ўзи учун ёзган "Инглиз тилини ўзбек тилига қисқан ўрганиш методологияси" дегани ҳам бор. Ҳали ўн олтига ҳам кирмаган бу кизчанинг

ғайрати олдида лол бўлиб, ўйга чўмиб турасиз: маърифатпарвар, илмпарвар, эрқарвар, аждодлар орзу қилиб курашган насл шулар бўлса керак, деб ҳайрат бармоғингизни пешонангизга тирайсиз. Уни тамиз билан яна бир оз тинланг: сизга маънавият ва маърифат сўзлари инсон ҳаётининг тўб асосини билдирадиган, катта ҳарфлар билан ёзилмаган Маънавият ва Маърифат тушунчаларига айланганга ўттиз йил бўлаётганини ва улар эндиликда ҳуқуқий-демократик жамиятимизда ўзак тушунчалар бўлиб бораётгани, яна ҳам муҳимроғи, миллий ғоғимизнинг емирлирмас, мустаҳкам замин эканини сизга профессорлардан ҳам аяхшироқ баён қилиб беради.

Қаранг, шундай авлод келяпти. Дунёнинг катта йўлларига чиқяпти. Табиатда ҳамма нарса парваршиш ва эътибор билан юзага чиқади. Инсон табиат ва жамият билан улузсиз музокарада ўзини топади, ўзлигини англайди, ўзига муҳит яратяди. Маънавият ва маърифатга яхлит қарайлик, яхлит ёмби ҳодиса деб билайлик. У маданият, санъат, адабиёт, таълим, китоб, журнал, газеталар, халқаро борди-келдилик, диний эътиқодлар, бепеён жонли мулоқотларни ва булардан ҳам аввалроқ ахлоқий тарбия таълимини ўз ичига олади ва мудом улар билан чамбарчас боғланган ҳолда юксалиб, ўзини ўзи яратиб боради. Ўзини ўзи яратиб ва янгилаб боради, деган тушунчага эътиборингизни қаратмоқчиман.

Бу ҳар бир инсон онги ва қалбиде кечади. Туйғу ва ҳиссиётларни юзага чиқаради. Энг муҳими, у инсонга сув ва ҳаводек зарур қадриятларни юзага келтиради ва ҳаракатга солади. У тўхтовсиз янгилашиб боради. Президентимизнинг Маънавият ва маърифат кенгаши йиғилишидаги нутқида "Маънавият ҳаётимизда янги куч, янги ҳаракатга айланиши керак", деган тезис ўртага ташланди ва "янги" сўзига уруғ берилди. Шу тариқа у янги Ўзбекистон, янги Уйғониш, янги дунёвий давлат, деган ижтимоий-фалсафий ҳодисаларга том маънода ҳамоҳанглик касб этди. Яна бир қарра қайтараман: буларнинг бари жуда яхлит. Уларга яхлит бир бутунликда қарамок ва муносабатда бўлмоқлик талаб этилади.

Ҳозирги замон шундайки, маънавият ва маърифатни ўлмас, битмас-туганмас қадрият биллиб, ҳар иккисига онгимиз, тафаккуримиз, дунёқарашимизда янги йўналиш бера оламимиз, деган жуда катта масала кўндаланг туради. Чунки рақамли дунёга кирдик. Газеталарнинг истилоҳлари кундан-кун мураккаблашиб, ижтимоийлашиб, сиёсийлашиб бормоқда. Бундан кўз юмишнинг илоҳи йўқ. Президентимиз ўз нутқида маънавият ва маърифатнинг бугунги ўн битта соҳасини тилга олди ва уларни замон, одамларнинг иқтидорлари нуктаи назари билан таҳлилдан ўтказди.

Давлатимиз раҳбари ҳар бир соҳанинг тараққиёти учун рақам келтиради. Ҳар ўринда гап миллиардлар, триллионлар устида боради. Қуруқ қошиқ оғизни йиртади. Президент маънавият соҳаларига иқтисодий замин, мустаҳкам таянч бўлмаси, ривожланиш бўлмаслигини етук иқтисодчи сифатида теран билади. Триллионлар бор-у, лекин уларни тасарруф қилувчиларнинг кайфияти қандай? Маънавият масканларининг архитектураши қандай бўлиши керак?

Маънавият соҳаларида, уларнинг минглаб кадрлари қажашонида реал

таъсирчанликка эришиш учун қандай моделлар, қандай методлар ишлаб чиқилиши керак? Ахир моделларсиз, илмий назарияларга асосланган методларсиз ҳозирги замонда бир қадам ҳам силжиб бўлмайди-ку! Балки маънавиятнинг бошқариш тизимларини оптимал тарзда янгилаш заруратга айланаётгандир... Ахир янги куч, янги ҳаракатга айланишнинг бошқа йўли йўқ-ку! Ғоғлар ва қадриятлар маънавиятнинг матрицаси эмасми? Янги маънавият нималарда намоён бўлади, қандай? Буни адо этиш учун ички эркинлик етарлича мустаҳкамми?

Мен "Ёшлар учун минг китоб" лойиҳаси ҳақида ўқиганимда яхши мушиқа эшитгандай ҳаяжонландим. Кўз ўнгимда уфқлар тўла дунё китоблари манзараси ястанди. Эски одамман, шекилли, бу руҳоний манзарани ҳаёлимга сиздир олмадим. Ҳақиқатан, бундай улғувор ишлар учун янги насллар майдонга чиқаётганга ўхшайди. Президентимиз ёшларни ҳар томонлама рағбатлантираётгани, ғайрат ва шижоатга ундаётгани бежиз эмас.

— Сухбатларингиздан бирида "Бизнинг ўзбек-туркий цивилизация-миз эл-юрт манфаатларини биринчи даражали деб билишдан, юрт, тил бирлиги туйғусидан барқарор бўлди. IX асрдан бошлаб ўзбек цивилизацияси ислом цивилизацияси билан туташди ва ўз мундарижаси, уфқларини бойитди. Мен Навоийни яхлит бир цивилизация деб биламан. Жадид аждодларимиз Навоий цивилизациясининг давом эттирувчилари бўлди. Унинг маърифатини янги замонларга олиб кирдилар. Бу эзгу ишга бошларини тикдилар", дегансиз. Биз сиз мансуб ижодкорлар авлоди — Саид Аҳмад, Эркин Воҳидов, Абдулла Орипов, Уткир Ҳошимовни ҳам яшовчан ғоғлар ва улардан туғилган гўзал асарлар муаллифлари сифатида жадидларга издох маданий авлод деб атагимиз келади. Устоз, мана бугун 86 ёшни қарши оляпсиз. Узингиз босиб ўтган ижод ва умр йўлига қандай таъриф берган бўлардингиз?

— Жадидларга издох маданий авлод! Қандай эур фикр! Жадидларга издохлиқнинг эса буюқ инсоний ижодий масъулияти бор. Мен ҳозирги ёшлар авлоди бу вазифани ўз зиммасига ола билмади, деб ишонман. Чунки қорқорида айтганим Кембрижга интилаётган ўн олти яшар кизча ёлғиз эмас. Улар бугун Ўзбекистонда минглаб, миллионлар деб айтгим ва бунга ишонгим келади. Қолаверса, дунёвий давлатнинг аксессуарлари шулар билан адл бунёд бўлади. Ўзбекистонда ижодкорлар, иқтидорли кучлар етарли.

"Бугун маънавият бошқа соҳалардан ўн қадам олдинда юриши керак, шунда у янги куч, янги ҳаракатга айланади", дейди Президентимиз. Шунингдек, йиғилишдаги нутқида болалар адабиётини ривожлантириши жуда катта масала қилиб қўйди. Интернет адабиёти, жаҳон адабиётидан бадиий таржималар — яқин келажикимизнинг тамал тошларидир. Маданият ва онг тарбиясида буларнинг ўрни беқиёс.

Давлатимиз раҳбари бизга, ёшларга мислсиз уфқлар очяпти. Бунинг учун ёшлар ижодкорлик нафаси билан яшаб, ўзларига чин маънодаги эстетик ва этик ахлоқий, руҳоний замин яратиши ва уларни ўз умр йўллари, изланишларида маҳкам тутиши керак бўлади. Ёшларга қизиқишлари шаклланишида изчиллик, ирода ва матонат керак. Ҳеч қандай тўсиқлар йўқ. Тўсиқлар феъл-атворимизда бўлиши мумкин. Дунё ҳар томондан ўзгариб бораётгани, демак, биз ҳам ўзгаришимиз керак. Дунё бизни эзгу ишларга чорляптими, биз ҳам лаббай, деб жавоб бериб чоғланишимиз керак.

Менга келсак, қудўқ ҳали қуригани йўқ. Тубларда зилол, губорсиз кўк сувлар чайқалиб, заминнинг азал ҳаракатидан мавжланиб турибди. Бу қудўқнинг сувларини ҳаёт, деб атайман. Обиҳаёт каби асарлар дунёга келтиришни ҳамон орзу қиламан. Тангри Ер кураосини коинотлар ичида миллиардлаб юлдузлар аро макон қилиб яратган ва барча махлуқларига ризқу рўзани тўқис ато этган. Коинотда яратувчилик билан бузғунчилик омонсиз курашади. Ижодкорлар — инсоният айти ташнаком бўлиб турганда унга бир қосада ҳаёт манбаини тутишга чоғланган одамлар. Олимлар ва ёзувчилар доим ҳаракатда. Ожизлик банданинг ўлими билан баробар. Ҳаётнинг тузи, асл маъносини уларнинг асарларида. Оламнинг ибтидоси — бўшлиқ. Ижодкорлар шу азал бўшлиқни инсоний маъно билан тўлдирди ва яшашга мароқ бағишлайди. "Доим янги кун билан яшаш керак", дейди XIX асрда ашаган америкалик адиб Ральф Уолдо Эмерсон. Мен кириб келаётган ҳар бир янги кунни севаман. Президентимиз айтмоқчи, мамлакатимиз янги тараққийт даврига қадам қўйди. Янги Уйғониш даври. Мен икки асрнинг одамиман. Янги асрда маънавият ва ижод сафида бўлсам, дейман.

"Янги Ўзбекистон" муҳбири Мухтасар ТОЖИМАТОВА суҳбатлашди.

ЭЪТИРОФ

Вақтнинг қадрига етиш — олим учун жуда муҳим масала. Аслида, бугун бугун дунёдаги тенденция ҳам шундай. XX аср бошида Альберт Эйнштейн, Эрвин Шрёдингер каби буюқ олимлар индивидуал тарзда фаолият кўрсатган. Ўша вақтларда Нобель мукофотини олиш учун қоғоз, қалам ва ўткир ақлнинг ўзи кифоа эди, холос. Лекин ҳозир вазият бошқача. Ер юзиде илм-фан интеграцияси кузатилаётган бир пайтда халқаро илмий коллаборацияга қўшилмаган олим оламшумул кашфиёт қилиши амри маҳол.

ЮРТИМИЗДА ИЛМ-ФАН ҚАДР-ҚИММАТИ ЮКСАЛМОҚДА

Бобомурод АҲМЕДОВ, Ўзбекистон Фанлар академияси Мирзо Улғубек номидаги Астрономия институти Лаборатория мудири, академик

XXI асрга келиб, ахборот технологиялари ривожланиши ва ўзаро ахборот алмашинуви суръати кескин ошши, илм-фан тараққиёти муайян давлат миқёсидеги чегараларни йўққа чиқарди. Хусусан, Ўзбекистонда астрономия фанини ўрганиш, илмий тадқиқотлар ривожини соҳани халқаро даражага олиб чиқмасдан тасаввур қилиш қийин.

Ҳозирги даврда фан глобализацияси жуда юксалди. Бу замон олимлари дунёнинг қайси нуқтасида бўлмасин, ўзаро коллаборацияда — ҳамкорликда илмий фаолият юрияётганини аналтади. Бундай ҳамкорлик нати-

Илм-фанга қаратилаётган эътибор ва рағбатнинг ўзи илмий кадрлар учун катта далда. Сўнгги йилларда Ўзбекистон Фанлар академиясига давлат бюджетидан 32 миллион АҚШ доллари миқдориде маблағ ажратилди. Бунақаси тарихда бўлмаган!

жасини амалиётда кенг қўллаётган ва муҳим натижаларга эришяётган, замонавий илм-фан энг илғор ривожланаётган давлатлар қаторида Европа мамлакатлари, АҚШ, Канада, Хитой, Япония кабиларни келтириш мумкин. Астрофизика соҳасида бизнинг илмий мактабимиз Европа ва Осиё мамлакатлари олимлари билан фаол ҳамкорлик қилмоқда. Булар орасида Германиянинг Франкфурт шаҳридаги Гёте университетини алоҳида таъкидлаш ўринли. Ҳамкорлик маҳсули ўлароқ дунёнинг энг нуфузли журналларида кўплаб илмий мақолалар чоп этишга эришдик.

Илм-фанга қаратилаётган эътибор ва рағбатнинг ўзи илмий кадрлар учун катта далда. Сўнгги йилларда Ўзбекистон Фанлар академиясига давлат бюджетидан 32 миллион АҚШ доллари миқдориде маблағ ажратилди. Бунақаси тарихда бўлмаган! Маблағнинг асосий қисми илмий-тадқиқот институтлари моддий-техник таъминотини

яхшилашга сарфланади. Салкам 1,6 миллион АҚШ доллари астрономик тадқиқотлар учун йўналтирилган. Институтимиз биноси қайта таъмирланди. Коинотдан юқори аниқликдаги тасвирлар олиш мақсадида тез орада замонавий CCD камера харид қилиниши белгиланган. Президентимиз халқаро доираларда Майданак обсерваториясига 4 метрли телескоп ўрнатилишини ҳам айтганди. Бундан ташқари, Жиззахнинг Сўфа қишлоғидаги кузатув станциясини янги радиотелескоп билан жиҳозлаш кўзда тутилган.

Илмий тадқиқотлар учун тўқис шароит, замонавий инфратузилма ҳар бир олимнинг кайфиятига ижобий таъсир кўрсатади. Девоқлари нубаб бораётган, томидан чакка ўтаётган ҳонада ўтириб ишлаш қаерда-ю, замонавий кабинетда бўлган илмий шуғулланиш қаерда? Илмий янгиликлардан баҳраманд бўлиш асосида шу мамлакатда кераклигини, қадр-қимматини баланглигини ҳис қиласан. Олимдан талаб қилинаётган нарса эса битта — изланиш ва ўз устида ишлашни тўхтатмаслик.

Мен учун академикликка сайлов даври жуда ҳаяжонли ўтди. Бундай ҳолатда охири марта ёшлигимда, номзодлик диссертациясини ёклаётганимда тушган эдим. Академик этиб тайинланишим илмий гуруҳимизнинг кўп йиллик фаолияти самарасидир. Бу гуруҳ келажик учун ҳам танловдан муваффақиятли ўтишим зарур эди. Президентимиз фармони эълон қилинган, рўйхат бошида ўзимни кўриб, шундай қувондимки, ҳозир ҳам шу кайфият билан юрмишам.

Фанлар академияси академиги бўлиш менга улкан масъулият ҳам

МУНОСАБАТ

ТАФАККУР ВА ТУЙҒУ УЙҒУНЛИГИ

Ботир ЭРҒАШЕВ, Ўзбекистон Ёзувчилар уюмчаси раисининг ўринбосари

Жадид боболаримиз юз йил аввал маънавият — инсон руҳий мувозанатини тутиб турувчи муҳим таянч эканини таъкидлаган эди. Маънан юксалиш учун, аввало, маънан покланиш лозим бўлади. Бу каби эзгу максадлар ва унинг амалий қўрилиши, шубҳасиз, аввалга инсон руҳиятини тарбияласа, кейинчалик у бутун жамиятга ўз ижобий таъсирини кўрсатади.

муҳим ўзгаришлар кутганди. Илло, ропа-роса беш соат давом этган анжуманда ўша кутилганидан — кутганимиздан ҳам зиёд ташаббуслар, хушхабарлар айтилди. Очиги, беш соатлик фурсат беш дақиқадек тез ўтиб кетганини бир мен эмас, шу издиҳомда бўлган жуда кўпчиликдан эшитдим. Демак, бу даврада бегона йўқ эди, бу даврада айтилган ҳар бир сўз, ҳар бир масала йўналиши, айнан муҳим эди!

Мен юртимизнинг улкан бир маърифий ташкилоти — Ўзбекистон Ёзувчилар уюмчасининг ёшлар билан ишлаш бўйича масъул вакили сифатида кўпроқ мутаассир бўлдим. Узим учун жуда қўлпаб вази-ларни, келгуси йилга мўлжалланган режаларни ёзиб, тузиб олдим.

Мамлакатимиз раҳбари қандай тадбир ёки йиғилиш бўлмасин, китобхонлик ҳақида, китобнинг маънавий таъсири, жозибаси ҳақида сўзлайди. Бу борада алоҳида кўрик-танлов ташкил этилиб, унинг ғолиб-ларига автомобиль совға қилинаётгани бугунгидек шиддат билан тез ўзгараётган дунёда ахамиятини таққослаб бўлмайди-ган муҳим ташаббусдир.

Шу кун ҳам Президентимиз раҳбарлар доимий мурола қилиши, китобхон бўлиши муҳимлиги тўғрисида гапирди. Китоб ўқима-ган раҳбар билан китоб ўқиган раҳбарнинг фарқи ҳар жабҳада яққол кўзга ташланишига ишора қилди.

Китоб нима? Китоб, аввало, адабиёт! Инсоннинг нақадар олижаноб хилқат экани, ҳаёт ва муҳаббат ҳақидаги ҳақиқат-ларни, тинимсиз баъдий йўналишда ифо-даловчи, башарнинг энг нозик торларини чертувчи — яратилиш моҳиятини тадқиқ этувчи, одамзодни уйғотувчи куч, таъсир мўъжизаси! Адабиётнинг асоси эса, шубҳа-сиз, миллат маънавияти билан боғлиқ. Шу-нинг учун ҳам бундан юз йил аввал жадид бобомиз Абдулхамид Чўлпон "Адабиёт яшаса, миллат яшайди!", дея хитоб қилган.

Ёшлар тарбияси, камолоти ёки заволли сингари масалалар фақат бугуннинг гапи эмас. Ҳамма замонлару жамиятларда ҳам бу ўрганилган, чоралар изланган, минглаб тажрибалар қилиб кўрилган. Лекин улар-нинг бирортаси адабиёт ва санъатчилик самара бермаган.

Нега шундай? Санъатнинг, адабиётнинг қандай сирли кучи, қудрати борки, у инсон қалбини, шуурини бошқарса, йўналтирса?! Бинобарин, адабиёт сўзининг ўзаги "одоб-

ахлоқ", "тарбия" билан боғлианиши барчага маълум. Санъат бу — яратил, меҳнат-машаққат, жамиятнинг олд вақилига айланган учун тинимсиз интилиш эканини ҳам сизу бизга эслатиш шарт эмас, назаримда.

Шунинг учун ҳам ёшларнинг қалам ту-тиб, баҳоли қудрат шеърятга, насрга, таржимага ёки адабиётнинг бошқа йўна-лишига ошно бўлаётганини кўрсат, енгил бўлмаган, айнан муҳим эди!

тортаман, уларнинг бошқа "йўллар"ни тан-лаши ҳам мумкин эканини уйлайман. Йўқ, адабиётсез борадан, санъатсез борадан ёмонлик чиқмайди. Аксинча, қўлпаб ёмонликларнинг олдини олиши, ўз дўст-ларини азгуликка чорлаши мумкинлигига ишониб, хотиржам тортаман.

Тўрт-беш йиллик фаолиятим давоми-да ўнлаб ёш ижодкорлар билан суҳбатла-шув, уларнинг муаммоларига қўлпаб тутиб, амин бўлдимки, ёшлар биздан оз бўлса-да, эътибор қутади. Эътибор бу мақтов ёки мод-дий рағбат эмас, шунчаки, уларнинг сафда борлигини тан олиш, шаштини сундирмаслик, парвози учун имкон қадар осмон яратиш, ҳеч бўлмаганда, халал бермаслик ва ҳоказо...

Дарахнинг ёш новдалари қуёшга тал-пиниб ўсганидек, ёшлар ҳам ўзи учун нур деб билган томонга интилиб улғаяди. Аф-суски, бугун ўзини "зиё" деб атаб, пировар-дида ёш авлодни мутлақо зулматга олиб кираётган ёвуз кучлар ҳам йўқ эмас. Биз

эътибордан четда қолдирган, жамиятдан узилиб қолган ёшлар айнан ўшаларнинг қармоғига осонгина илиниб қолаётганига ҳам онда-сонда гувоҳ бўлаётганимиз бор гап. Шунинг учун ҳам давлатимиз раҳбари ташаббуси билан жойларда бугун айнан шундай ўғил-қизларимизга кўпроқ эътибор қаратилмоқда. Бу "уюлмаган ёшлар" деган иборанинг оммалашувиغا хизмат қилди.

Адабиёт кишилари орасида кўп айтила-диган бир нақл бор — истеводларга туртки керак, қўллаб-қувватлов керак. Бугун улар каби ёшлар билан бир жамоамиз, бирга кўп лойиҳаларни амалга ошириб келяпмиз.

Шу ишлардан кейин, демак, ёшлар деганда, уларнинг хоҳиш-иродаси, феъл-атворини ҳам уйланишимиз, адолат тарозисига солишимиз лозим экан, деган хулосага келдим.

Президентимиз маъруза қиларкан, ҳу-дудларда маънавиятга панжа орасидан, паст назар билан қараётган раҳбарлар ҳам борлигини афсус билан таъкидлаб, бундай ёмон муносабат бундан буюн кечирилмас-

ўзбек тили бўйича халқаро олимпиадалар ўтказилиши, ғолиб ва совриндорлар пул мукофоти билан рағбатлантирилишидан ташқари, нуфузли олий ўқув юрларининг ўзбек филологияси йўналиши бўйича дав-лат гранти асосида ўқишга қабул қилиниши ҳақидаги гапларни эшитганимда кўзимга қувонч ва гурур ёшлари келди. Ҳам ёшлар масаласига дахлдор бир масъул ходим, ҳам ижодкор сифатида, қолаверса, тўрт фарзанднинг отаси сифатида кўнглим тоғдай кўтарилди. Ёшларимизга, ўзимиз-нинг зиёлиларимиз — азиз муаллимларга берилмаган мана шундай имкониятлар, қўллаб-қувватлов бугун ҳар қачонгидан ҳам зарур эканини яна бир қарра англа-дим. Бу саъй-харакатлар тез орада ўз ме-васини беради, албатта.

Президентимиз маънавият борасида жўшиб, куюниб маъруза қиларкан, бу учун "иқтисодий қувват" зарурлигини эслати-ди. Бу қувватнинг ошиши шoir-ёзувчилар-нинг фаоллигини, садоқатини ҳам тақозо этади. Агар бунга ёшларимизни кенг жалб этсак, бугундан уларнинг шуурини Ва-тан, миллат қайғуси билан сугорсак, жадидла-римиз оруз қилган адабиёт яна уйғонади, яна оёққа туради! Бунинг учун уларга жа-миятимизнинг барча қатлами илҳом бериб туриши зарур. Илҳом бу — рағбат, илҳом бу — эътибор, илҳом бу — сўз ва ижод эр-кинлиги!

Шўқри, бу гоёлар, бу ташаббуслар айнан шу жиҳатларни ўзида тўла қамраб олган. Буни асослаш учун "Биринчи китобим" лой-иҳасида ҳар йили ўнлаб ёш қаламкашлар-нинг китоби минглаб нуҳсада чоп этилиб, бепул тарқатилмаётгани ёки ёш ижодкорлар-нинг аъённавий Зомин семинарида озлаб иқтидорли ўғил-қизлар кашф этилаётгани ва бошқа имтиёзлар, ёшлар салоҳиятини юзага чиқарувчи ажойиб лойиҳалар ҳақида ортинча тўхталиб ўтирмоқчи эмасман. Чунки бу жара-ёнларни барчамиз ўз кўзимиз билан кўриб, гувоҳи бўлиб келяпмиз.

Ижодкор бир марта яшайдиган умрини баъдий ижода бағишларкан, ёзганлари китоб шаклида ўз ўқувчиларига етиб бори-шини истади. Бироқ китоб чоп этишининг

ҳаммага маълум бўлмаган машаққатли то-монлари, кўзга кўринмас чиғирликлари бор. Бугун аксарият босмахоналарни қоғоз му-аммоси ўйга толдирган. Мамлакатимизда қоғоз импорт маҳсулот бўлгани, унга дунё миқёсида эҳтиёж ортиб бораётгани, бу эса ўз-ўзидан китоб таннархига таъсир ўтказе-ётгани бунга сабаб бўлмоқда.

Йиғилишда Президентимиз маънавият му-аммосига ҳам яхшигина ечим топиб берди. Яъни келгусида китобхонликка эътиборни янада ошириш, халқимизнинг баъдий ада-биятга бўлган талабини етарли даражада қондириш мақсадида ноширлик фаолияти-ни тубдан ислоҳ қилиш лозимлигини таъ-кидлади. Бунинг учун янги йилдан бошлаб, наشريёт ва босмахоналар беш йил му-датга барча турдаги солиқлардан озод эти-ладиган бўлди! Айниқса, ноширлик билан шуғулланадиган тадбиркорларга имтиёзли кредитлар ажратилиши қўзда тутилгани қу-вончимизни юз қарра оширди.

Бундай жамиятда энди ёзиш, жўшиб-то-шиб, қайнаб-яйраб ижод қилиш керак, холос. Ўз асарларимиз, фаоллигимиз, Ва-танга, халққа садоқатимиз билан бу яхши-ликларга жавоб беришимиз талаб этилади. Бугун ёшлар энг олдинги сафда бўлиши, оғирликни ўзига олиб, катта қасадлар сари дадил интилишига монелик қилмайдиган сабаб қолмади.

Мухтасар айтганда, маънавият билан маърифат билан адабиёт, санъат, маданият бир, яқдил соҳалар эканини яна бир қарра илғадик. Жамиятни камолотга бошлашда, ҳар бир инсоннинг маънавий қарашларини ўзгарти-риш, маърифий шуурини янгилашда ада-биёт ҳам, маданият ҳам бирдек жавобгар эканини англадик. Бинобарин, давлатимиз раҳбари айтганидек, биз шундай мураккаб йўлни танладик, энди ортага йўл йўқ!

Боболаримиз бошлаб берган тамадду-ларнинг навбатдагиси — Учинчи Ўйғонишга айнан биз, зиёлилар ортимиздан келаётган ёшлар оқими билан мустақкам пойдевор қўйишимиз зарур! Бунинг учун бир халқ, бир миллат бўлиб, чинакам янги Ўзбекис-тонни барпо этмоғимизга асло шубҳа йўқ.

БАҒРИКЕНГ ЛИК

ҚАРДОШЛАРИМИЗНИНГ 60 ЙИЛЛИК ҚАДРДОНИ

Пойтахтимизнинг Алишер Навоий номидаги киночилар уйида "Ўзбекистон" телеканалда эфирга бериладиган "Дидар" ("Замандас") телекўрсатувининг 60 йиллиги муносабати билан ташкил этилган байрам тадбири ўзбек ва қozoқ халқлари ўртасидаги яхши қўшничилик, бағрикенглик аъённаларининг амалдаги яна бир ифодаси бўлди.

1963 йилда Ўзбекистонда қozoқ тилидаги радиодастур муҳаррири Юсуф Абдуалиев муҳаррирлигида ташкил этилган бу теледастур 60 йилдирки, мамлакатимиздаги қozoқ хонадонларига файз, муҳлислари қалбига кўтаринкилик улашиб келяпти.

Ортимизнинг турли ҳудудларида қozoқ миллатига мансуб 1 миллиондан ортиқ аҳоли яшайди. 370 та (138 таси аралаш) мактабда қozoқ тилида дарс берилади. Низомий номдаги Тошкент давлат пе-дагогика университетига қozoқ тили фа-кулъетети бор. 9 та қozoқ маданий маркази ишлаб турибди.

Ўзбекистонда яшовчи қozoқларнинг миллий қадрияти, она тилини сақлаб, тарғиб қилиб келаётган кўрсатув оқин, бастакор Собит Налибоев ташкил этган "Оқ қанот" қozoқ вокал-чолгу ансамбли-ни, қўллаб санъат ва маданият, умуман, ижод аҳлини элга танитди. Қoрақалпо-

ғистон ва Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Қудайбергел Алпаёров, Ўзбекис-тонда хизмат кўрсатган артист Мавлуда Ойнақулова, опа-сингиллар Олмағул,

Урбигул Суербоева, маданият ходими Алишер Жунисов, хонанда Қарибой Абуов, Асқар Налибоев ва Шарипа Нур-бекова шулар жумласидан.

Шунингдек, маънавият кўрсатувда ҳавас-кордан тортиб, Қozoғистон халқ артист-лари Эрмек Серкебаев, Бибиғул Ту-легенова, хонанда, бастакор Шамил Абилов ҳам профессионал санъат-корлар иштирок этган. Дастурга Олма-отадан ҳам меҳмонлар келиб турган.

Ҳозир журналистлар Анор Налибое-ва, Замира Жиенбоева, Рустам Тўленов, режиссёр Фазлиддин Нажмиддинов бир ижодий гуруҳ бўлиб фаолият юртияпти.

— 1989 йили сафимизга журналист Усен Умрзоқов қўшилиб, "Дидар" кўрсату-вини очди, қozoқ тилидаги кўрсатув икки-та бўлди, — дейди кўрсатув бошловчиси Анор Налибоева. — Мустақилликдан сўнг тожик, корейс, қoрақалпоқ, қирғиз, татар тилларидаги кўрсатувлар ҳам ташкил қилинди. 1991 йилдан буюн ҳаммаси Замира Жиенбоева билан бирга ишлаб келяпмиз. Айниқса, кейинги 5-6 йилдаги хизмат сафарларимиз бутунлай бошқа-ча кўриниш олганини айтмасам бўлмас. "Обод қишлоқ" дастури қишлоқларда яша-ётган одамларнинг ҳаёт тарзини яхши-лаш, шаҳардагидек шароитлар яратишга жиддий қиришилган кезларда қozoқлар энг кўп яшайдиган манзиллар — Навоийнинг Томди, Нурота, Учқудуқ, Қонимех туманла-рида бўлди. Ниҳоятда катта куч сафар-бар этилиб, астойдил саъй-харакатлар самараси ўларoқ, Қoрақалпоғистоннинг Мўйноқ, Қўнғирот ва бошқа ҳудудлари, Жиззахдаги Манас қишлоғи гоёқ гўзал қиё-фа касб этди. Аввалги кўрсатувларимизда қozoқ миллати турмуш тарзи, ютуқлари

ҳақида гапирган бўлсак, мана шундай эзгу ишлардан сўнг ўзга миллат вакилларига ҳам яратиб берилаётган имкониятларни кўрсатишга ҳаракат қилдик.

Байрам тадбирида 60 йилдан буюн эфир юзими қўриб келаётган "Замандас" ("Ди-дар")нинг барча ижодкорлари ўзбек элида яшаб, эмин-эркин ижод қилаётганидан бах-тиёрлигини қўзғиб сўзида ифода этди.

Маросимда халқ дипломатиясини ривож-лантириш ва миллатлараро тотувлигини му-стақкамлашга қўшган катта ҳиссаси учун "Ди-дар" теледастури ижодкорлари А.Налибоева,

З.Жиенбаева ва Ф.Нажмиддинова Ўзбекис-тонда Шанхай ҳамкорлик ташкилоти Халқ дипломатияси марказининг "Халқ диплома-ти" кўрак нишон топшириди.

Уйлаймики, бундай эътибор ва эътироф ҳар икки мамлакатни бир-бирига янада яқинлаштириш, бағрикенглик фази-латини баралла тараннум этишга хизмат қилади.

Муножат МҮМИНОВА, "Янги Ўзбекистон" муҳбири

ҒАЗЕТАДАГИ МАТЕРИАЛЛАРНИ ЛОТИН ЁЗУВИГА АСОСЛАНГАН ЎЗБЕК АЛИФОСИДА ЎҚИШ УЧУН МАЗКУР QR-KODНИ СКАНЕР ҚИЛИНГ.

"Янги Ўзбекистон" ва "Правда Востока" газеталари таҳририяти ДМ

Бош муҳаррир: Салим ДОНИЁРОВ

МУАССИС: Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси

Таҳририятга келган қўлхатлар тақриз қилинмайди ва муаллифга қайтарилмайди. Газетанинг етказиб берилиши учун обунани расмийлаштирган ташкилот жавобгар. Газета таҳририят компьютер марказида сақланади. Газетанинг полиграфик жиҳатдан сифатли чоп этилишига "ШАРҚ" НМАК масъул. Босмахона телефони: (71) 233-11-07

Ўзбекистон Республикаси Президенти Администрацияси ҳузуридаги Ахборот ва оммавий коммуникациялар агентлиги томонидан 2020 йил 13 январда 1047-рақам билан рўйхатга олинган. Нашр индекси — 236. Буюртма Г-1246. Ҳажми — 3 табоқ. Офсет усулида босилган. Қoғoз бичими А2. 43301 нуҳсада босилди. Ҳаёси келишилган нарҳда.

"ШАРҚ" нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида чоп этилди. "ШАРҚ" нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахона манзили: Тошкент шаҳри, Буюк Турон кўчаси, 41-уй.

Навбатчи муҳаррир: Мухтасар Тожимаматова Мусаҳҳис: Насиба Абдуллаева Дизайнер: Зафар Рўзиев

Манзилими: 100060, Тошкент шаҳри, Шаҳрисабз кўчаси, 85-уй